

Sons i Entonació (21536)

Titulació/estudi: Grau en Llengües Aplicades

Curs: tercer

Trimestre: tercer

Nombre de crèdits ECTS: 4

Hores de dedicació de l'estudiant: 100

Tipus d'assignatura: Optativa

Professors/s GG: Pilar Prieto (teoria) i Joan Borràs-Comes (pràctiques)

Llengua de docència: Català

1. Presentació de l'assignatura

L'assignatura ofereix als estudiants una visió general dels principals conceptes que permeten descriure i explicar l'estructura i el funcionament de les llengües des del punt de vista fònic. Amb aquesta finalitat es descriuen les unitats i els constituents sonors bàsics, els processos fonològics i els principis que afecten aquest àmbit de la llengua. Encara que es revisarà el funcionament d'altres llengües, l'assignatura se centrarà en l'anàlisi fonètica i fonològica del català i s'estudiaran les propietats articulatòries i acústiques de vocals i consonants, així com els processos fonològics dels dialectes del català. D'acord amb l'orientació de la llicenciatura, s'observaran els àmbits de la lingüística aplicada on l'oral és predominant i les seves aplicacions.

2. Competències que s'han d'assolir

L'assignatura té com a objectiu que els estudiants coneguin els conceptes fonamentals de fonètica i de fonologia i que siguin capaços d'aplicar-los en l'anàlisi i la descripció de l'estructura fònica de les llengües naturals, i molt especialment del català.

Competències a assolir:

- Capacitat de discriminar i de representar gràficament mitjançant l'AFI seqüències lingüístiques.
- Capacitat de descriure des del punt de vista articulador i acústic seqüències lingüístiques.
- Capacitat de descriure des del punt de vista prosòdic enunciats lingüístics.
- Aplicació de conceptes bàsics de fonètica a l'anàlisi de produccions orals.
- Aplicació de conceptes bàsics de fonologia a l'anàlisi de produccions orals.
- Maneig de bibliografia específica
- Capacitat per desenvolupar activitats d'aprenentatge en grup

- Aplicació de conceptes bàsics de fonètica i de fonologia al terreny de la lingüística aplicada i les indústries de la llengua.

3. Continguts

1. **Introducció [13 d'abril]**. Fonètica i fonologia. Interfície fonètica-fonologia. La fonologia de laboratori. La productivitat dels processos fonològics. La freqüència d'ús, el coneixement fonològic i el canvi fonològic. Fonologització i productivitat. Metodologies de la fonologia de laboratori. Models probabilístics de la fonologia.

Pràctiques [16 d'abril]: Transcripció fonètica de textos escrits.

2. **Fonètica articulatòria [20 d'abril]**. Propietats articulatòries dels sons. La coarticulació, la temporització de gestos articuladoris i altres fenòmens de contacte. Tècniques instrumentals d'anàlisi articulatòria. Les propietats dels sons del català. La transcripció fonètica.

3. **Fonètica acústica [27 d'abril]**. Propietats acústiques de les vocals. Propietats acústiques de les consonants. El VOT. El to fonamental. L'anàlisi espectrogràfica.

Pràctiques [30 d'abril]: Anàlisi acústica i transcripció fonètica de textos orals mitjançant Praat.

4. **Fonologia [4 de maig]**. Introducció a les teories fonològiques. La percepció dels sons. Indicis perceptius de la categorització dels sons. Principals processos fonològics. La fonologia del català. Sistemes vocàlics dels dialectes catalans. Fenòmens vocàlics en varietats del català. Fenòmens relacionats amb la sonoritat. Ensordiment final i assimilació regressiva de sonoritat. Lenició contextual de /b, d, g/.

Pràctiques [7 de maig]: Anàlisi fonològica de textos dialectals catalans.

5. **La fonologia prosòdica [11 i 18 de maig]**. Introducció a la fonologia entonativa. Teories fonològiques de l'entonació. Entonació i accent. Patrons entonatius. Unitats bàsiques: accents tonals i accents de frontera. Coordinació entre els moviments entonatius i la tira fònica. La prosòdia audiovisual i la gestualitat.

Pràctiques [14 i 21 de maig]: Anàlisi prosòdica de textos orals mitjançant Praat. Anàlisi de la prosòdia gestual coverbal mitjançant Elan.

6. **El desenvolupament fonològic i prosòdic [25 de maig]**. El desenvolupament de la fonètica i la fonologia. Etapa de segmentació i categorització (primer any). Sensibilitat a les propietats prosòdiques (accent, ritme, propietats fonotàctiques) de la pròpia llengua. L'efecte de la freqüència en l'input. La discriminació fonètica i fonològica. Etapa de produccions inicials (a partir del primer any).

7. **Els corpus orals [1 de juny]**. Tipus, característiques, aplicació a la recerca teòrica i d'enginyeria lingüística, a la docència i als àmbits aplicats. Corpus orals en català. Explotació i constitució. Tècniques d'enregistrament i codificació de dades. Etiquetatge prosòdic, gestual i pragmàtic. La protecció de dades personals.

Pràctiques [4 de juny]: Anàlisi d'un corpus oral de parla infantil.

8. **L'estàndard oral [8 de juny]**. Models ortològics, en particular el català. Proposta d'estàndard oral de l'Institut d'Estudis Catalans. Els equilibris geopolítics entre diversitat

interna de les llengües i globalització de les indústries de la veu. Sistemes experts per modelar els referents de qualitat lingüística.

Pràctiques [11 de juny]: Anàlisi ortològic de textos orals.

9. Tecnologies de la parla i aplicacions de la llengua oral [15 de juny]. Síntesi (Text-to-Speech o TTS) i reconeixement de la parla. Sistemes multimodals de producció i reconeixement de la parla. Fonètica forense. Logopèdia. Ensenyament de la pronúncia en l'ensenyament llengües.

Pràctiques [18 de juny]: Ús d'un sistema de síntesi de veu.

4. Avaluació

Ordinària

La nota final es basarà en dues proves puntuades de tipus pràctic (transcripció fonètica, transcripció prosòdica, anàlisi acústica, etc.) i una prova escrita final de 10 preguntes curtes.

NB: Per a la nota final es tindrà molt en compte la presencialitat i la participació de l'alumne en les sessions teòriques i sobretot en les sessions de pràctiques. Fent ús de la flexibilitat que permet Bolonya, l'avaluació pràctica també podria ser a través d'un treball tutoritzat.

Extraordinària

Es farà mitjançant una prova escrita final de 10 preguntes curtes, i, optativament, mitjançant els treballs fets durant el curs.

5. Metodologia: activitats formatives

Classes magistrals: 15%

Seminaris: 10%

Tutories presencials: 5%

Treball de pràctiques: 30%

Estudi personal: 40%

6. Bibliografia bàsica de l'assignatura

Bonet, Eulàlia, Maria-Rosa Lloret i Joan Mascaró (1997). *Manual de transcripció fonètica*. Bellaterra: Publicacions de la UAB.

Bonet, Eulàlia i Maria-Rosa Lloret (1998). *Fonologia catalana*. Barcelona: Ariel.

Lloret, Maria-Rosa (2011). *La fonologia del català*. Barcelona: Editorial Santillana.

Clark, John & Yallop, Colin (2006): *An Introduction to Phonetics and Phonology*, Second edition. Oxford & Cambridge, MA: Blackwell, 3rd edition.

Prieto, Pilar (2004) *Fonètica i fonologia. Els sons del català*. Barcelona: Edicions de la UOC (amb CD-ROM).